

TITTONELL LEVERT BELANGRIJKE BIJDRAGE AAN ONTWIKKELING VAN AGRO-ECOLOGIE

“DE REVOLUTIE HANGT NIET VAN EEN PERSOON AF”

Argentijnse ‘bioprof’ Pablo Tittonell verlaat Wageningen Universiteit. Hij inspireerde drie jaar lang studenten, medewerkers en boeren.

TEKST KEES VAN VELUW

FOTO'S WAGENINGEN UR

“De revolutie hangt niet van een persoon af”, was zijn reactie op mijn vraag hoe de revolutie nu door moet gaan. Pablo Tittonell heeft in korte tijd een flinke push gegeven aan de wetenschappelijke onderbouwing van de biologische landbouw en vooral aan de ontwikkeling van agro-ecologie een reëel antwoord op de prangende vraag hoe we de wereld kunnen blijven voeden. Het gaat daarbij niet alleen om voedsel, maar ook om het ontwikkelen van een minder CO₂ producerende leefstijl, vermindering van de koorts van de planeet aarde, het vinden van een alternatief voor fossiele energie, ontwikkelen van een faire prijsopbouw en transparante keten, verhogen van biodiversiteit, vermensenlijken van biotechniek en het vormgeven van de multiculturele samenleving. Allemaal als onderdeel van een nieuwe duurzame leefstijl.

Pablo Tittonell heeft in drie jaar enorm veel presentaties gegeven, waaronder op de BioVak 2014. Daarin relativeerde hij ten eerste de zucht naar hogere producties per ha omdat de wereld nu eenmaal gevoed moet worden. Meer produceren per hectare geldt alleen voor landen waar nu de productie minder is dan 3.1 ton droge stof per ha. In een presentatie voor EkoHolland melkveehouders liet hij zien dat de landen waar meer dan 6 ton ds/ha geproduceerd wordt ‘slechts’ 12.5%

bijdragen aan de totale wereldvoedselproductie. Een andere eyeopener: 50 tot 70% van de totale wereldvoedselproductie komt van bedrijven die kleiner zijn dan 2 ha en die niet werken met kunstmest en chemie! Productieverhoging in westerse landen draagt daarom relatief weinig bij aan het voeden van de wereld. Productieverhoging daar waar voedsel nodig is (Sub-Sahara in Afrika, Zuid-Azië en Centraal Amerika) zet wel zoden aan de dijk, maar alleen als het agro-ecologisch gebeurt want de andere problemen vragen ook om een oplossing! Tittonell's slogan luidt dan ook Ecologische extensivering in het noorden, ecologische intensivering in het zuiden en detoxificeren overall!

In agro-ecologie ziet hij een zeer haalbaar alternatief, dat tot bloei kan komen als wetenschappers en boeren volledig samenwerken en overheden en de belangrijkste globale instituties er substantieel geld in stoppen. Bij agro-ecologie ontwerp je bijvoorbeeld ‘plaagonderdrukkende landschappen’, met afwisseling van gewassen en rassen; bodem- en waterbeheer en beheer van omliggende struiken en bomen en van de dieren die er leven. Allemaal opdat plagen en ziektes geen kans krijgen en de bodem vruchtbaar blijft. In een goed ontworpen agro-ecologisch landschap zijn bestrijdingsmiddelen, kunstmest en GM-planten niet nodig. In de agro-ecologie kijk je hoe de natuur problemen oplost en hoe de natuur productiesystemen ontwikkeld en draaiend houdt. Jammer dat we Pablo moeten missen, ik wens hem alle goeds toe in zijn moederland Argentinië. ■